

VALG AF VINTERSÆD OG SORTER 2018

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Efter et vanskeligt år for etablering af vintersæd i 2017 og tørke i 2018, er der pres på forsyningen af udsæd af vinterrug. Det kan derfor blive nødvendigt at overveje alternativer ved etablering af vintersæd.

Valg af vintersæd træffes på baggrund af jordtype, sædskifte, tilgængelighed af gødning, afsætningsmuligheder eller eget behov for foderkorn. Hvis der ikke kan skaffes udsæd af den ønskede art, kan en mulighed være at anvende egen udsæd.

Tørken i 2018 har givet anledning til en meget tidlig høst. Det giver gode muligheder for at nå at lave en effektiv bekæmpelse af rod ukrudt inden vintersæden skal etableres, hvis der ikke er etableret mellem- eller efterafgrøder i markerne.

DYRKNING AF ØKOLOGISK VINTERSÆD

Der er igennem årene gennemført forskellige forsøg med arter af vintersæd, såtidspunkt, udsædsmængde, gødsning og ukrudtsbekæmpelse. Disse forsøg kan omsættes til følgende generelle anbefalinger. En grundig gennemgang af vintersædsforsøgene findes [her](#).

- Hybridrug giver det højeste udbytte efterfulgt af triticales, linjerug, og til sidst vinterhvede.
- Såning bør ske fra midten af september og afsluttes første uge i oktober. Senere såning giver et lavere udbytte, og kan ikke kompenseres ved en øget udsædsmængde.
- Vintersæd med forfrugt kløvergræs anbefales ikke på sandjord, på grund af et meget højt kvælstoftab. På sandjord dyrkes rug eller triticales med forfrugt korn.
- Ved forfrugt kløvergræs bør der tildeles 50 kg og maksimalt 100 kg ammoniumkvælstof i foråret, og ved forfrugt korn bør der tildeles 100 kg og maksimalt 150 kg ammoniumkvælstof.
- Ukrudtsbekæmpelse giver ikke merudbytte, når afgrøden er sået sent, der er et

tilstrækkeligt plantetal, og der ikke er forekomst af aggressive ukrudtsarter og afgrøden er konkurrencestærk.

VINTERRUG

Der er pt. udsolgt af økologisk udsæd af vinterrug, husk dog altid at tjekke [Den økologiske frødatabase](#), da der kan komme udsæd på markedet igen på et senere tidspunkt. Der meldes også om meget begrænset udbud af ubejdset konventionel udsæd. Brug af egen udsæd kan være en mulighed, hvis det ikke er en hybrid- eller syntetisk sort. Hvis man er i tvivl om, hvilken type sort man har, kan det findes på [www.SortInfo.dk](#). Det er ikke tilladt at indkøbe foderkorn til brug som udsæd. Hvis man anvender egen udsæd, skal man huske at indbetale forædlerafgift – skema kan findes på [www.sortsejerne.dk](#). Sørg for at rense ukrudtsfrø, knækkede og små kerner fra og få foretaget en analyse for udsædsbårne sygdomme.

Er det ikke muligt at indkøbe ubejdset konventionel udsæd og man ikke har adgang til egen udsæd af rug, så er det nødvendigt, som økolog, at vælge en anden afgrøde.

Fordele	Ulemper
Klarer sig også godt på sandjord Høj ukrudtskonkurrenceevne Sund Højt udbytte Lavt gødningsbehov	Foderpris lav Bruges ikke til fjerkræfoder

VINTERHVEDE

I Den økologiske frødatabase er der udsæd af sorterne Elixer, Dichter, KWS Montana, Sheriff og Graham – Ohio er udsolgt. Se mere om sorternes egenskaber som brødhvede [her](#). KWS Montana er den eneste af sorterne, der er på den danske brødhvedeliste. Det tilrådes at forhøre sig om eventuelle krav til sorter hos potentielle aftagere.

Fordele	Ulemper
God pris God foderværdi	Lav ukrudtskonkurrenceevne Kan være modtagelige overfor gulrust Kræver kvælstof Udbytte lavere end rug og triticale Kræver god jord Vinterhvede på sandjord vil ikke give et udbytte, der står mål med omkostningerne og samtidig er der risiko for opformering af rodukrudd.

VINTERTRITICALE

Siden vintertriticale slog fejl, pga. kraftige gulrust angreb i 2009, har interessen for afgrøden været betydeligt mindre. Der er lige nu økologisk udsæd af sorten Trivalan til rådighed, som markedsføres med en god resistens mod gulrust. Det er altid vigtigt at have fokus på

modtagelighed for gulrust ved valg af triticalesorter.

Sammenligner man priser og udbytter med hvede er triticale et alternativ. På lette jorde kan triticale være et særdeles godt alternativ til hvede.

Fordele	Ulemper
God ukrudtskonkurrenceevne God foderværdi - tæt på hvede Klarer sig godt på dårligere jord	Kan være modtagelig overfor gulrust Modner sent

VINTERSPELT

Spelt er konsumkorn og skal derfor dyrkes med omhu for at opnå god bagekvalitet. Det betyder, at faldtal, tørring og lagerbetingelser skal være helt i top. Afregningsprisen svinger meget. Dyrk derfor kun spelt, hvis du har råd til at gemme den, eller der er indgået aftaler om afsætning.

Certificeret udsæd kan købes i Tyskland. Der er lige nu en række sorter i udbud, hvoraf de mest kendte er Oberkulmer Rotkorn, Frankenkorn og Zollernspelz.

Fordele	Ulemper
Klarer sig godt på lerbjod og god sandjord God pris Bedre ukrudtskonkurrenceevne end hvede	Kun til konsum ikke egnet til foder Pris kan variere meget Udbytte lavt

VINTERBYG

Økologisk vinterbyg har haft et dårligt ry og har ikke vist overbevisende resultater i de tidligere markforsøg. Dårlige resultater skyldtes udvintring, manganmangel og ukrudtsproblemer. Arealet er dog stigende. De rigtige sorter kan på god jord give et udbytte på 50–80 hkg. I år har der været økologisk udsæd af den seksradede sort KWS Meridian, som nu er udsolgt, og de to toradede sorter Hejmdal og KWS Infinity, de tre sorter har sidste år vist udbytter på samme niveau i de konventionelle sortsforsøg.

Fordele	Ulemper
Tidlig høst Gode foderegenskaber God pris	Kræver god jord Kræver tidlig gødning Risiko for manganmangel Risiko for udvintring Lave udbytter i danske forsøg

Der kan findes supplerende oplysninger om sorterne på SortInfo.dk og i Oversigten over landsforsøgene. I Den [Økologiske frødatabase](#) findes partier af økologisk såsæd, der markedsføres i Danmark. For den engagerede planteavler kan det være relevant at søge efter økologisk udsæd i udlandet for at få et større udvalg af sorter. Udbuddet af svensk og tysk udsæd findes på organicxseeds.com.

